

IRÁNYTŰ INTÉZET

A keleti szél újra esőt hoz?

Gondolatok az Iraki Fegyveres Erők útkereséséről

1. rész

Czéh Tamás

A keleti szél újra esőt hoz?

Tűz, manőver, csapás, megóvás, vezetés. E jelszavak jelentik minden harc, pontosabban „összefgyvernemi harc” alapját és tartalmát. Az összhaderőnemre épülő hadseregek e jelszavak, pontosabban az általuk kirajzolódó szisztéma alapján – melyet a következő sorokban röviden összefoglalok – veszik fel a harcot az ellenséggel szemben, s döntenek el harcászati szinten az ütközetek kimenetelét.

A **tűz** a harc alapvető tartalmi eleme, a mindenkori harc feladat megoldásának sajátos módja. Valójában az erővel és eszközökkel mért nagy erejű csapást jelenti szárazföldön, a levegőben és a tengereken egyaránt. A tűz, az ellenség pusztításának alapvető eszköze.

A **manőver** az erők mozgatása abból a célból, hogy kedvező helyzetbe kerülhessenek. Kedvező helyzetben ugyanis az alakulat, vagy hadsereg képessé válik arra, hogy közvetlenül vagy közvetetten tüzet vezessen, vagy tűzzel fenyegetsen.

A **csapás** a harc alkotó része, tartalmának eleme, az ellenség teljes szétzúzására irányuló harctevékenység módja, megsemmisítésének alapvető feltétele.

A **megóvás** az összefgyvernemi harc azon eleme, mely lehetővé teszi csapatok harcképességének megőrzését, továbbá biztosítja a döntő helyen és döntő időben történő alkalmazásukat.

A **vezetés** egy folyamat, amelyben a csapatok irányítását, a tevékenységek folyamatos koordinálását és korrigálását egy személyre bízják.

Forrás:¹

Az ok, amiért írásom bevezető részében feleleveníttem a hadtudomány, pontosabban a hadvezetés egyik legfontosabb tételét, az, hogy véleményem szerint az elmúlt időszak katonai sikereinek egyik legfontosabb oka, hogy az Iraki Fegyveres Erők hosszú átszervezése alatt és – ahogy a későbbiekben látni fogjuk – után képessé vált arra, hogy ütőképes haderőként tudjon megjelenni a harcmezőn.

Azonban látnunk kell, hogy annyira komplex és annyira szerteágazó témáról van szó, amikor Irak jelenlegi helyzetéről beszélünk, hogy terveim között szerepel egy második cikk megírása is, mely kifejezetten az elmúlt időszak hadicselekményeiről fog szólni. Így első lépésként

¹ Az összefgyvernemi harc alapjai, Egyetemi jegyzet, ZNME. 2012.

– mely cikksorozatam első része – ismerkedjünk meg kicsit jobban az Iraki Fegyveres Erővel és a szervezetet körülvevő környezettel.

Az elmúlt időszakban a külügyi rovatok sztárhírei között szerepelt, szerepel az Iszlám Állam folyamatos tévesztése az általa uralt szíriai és iraki területekről.

A siker valódi tényének megállapításához azonban több tényezőt is figyelembe kell vennünk. Siker, hogy Irak és szövetségesei folyamatos visszavonulásra sarkallják a terrorszervezetet. Sikertelenség, hogy rendkívül lassú a területek felszabadítása, s az elhúzódó háború során a terrorszervezet mindig képes volt az egyes arcvonalakon visszavágni, valamint a folyamatos „harcos-kiáramlás”, illetve „civil-beszervezés” során újabb és újabb terrorcselekményeket elkövetni a világ különböző pontjain.²

Az Iszlám Állam további különlegessége, – ahogy már korábbi cikkeimben is említést tettem róla – hogy egyszerre ötvözi a reguláris és az irreguláris harcászati módszereket. Egyszerre van jelen a repertoárjában a reguláris hadsereg által képviselt harc (kvázi, mint egy adott állam fegyveres ereje), valamint az öngyilkos merénylő által megtestesített terrorcselekmények, melyek ellen sajnos maximális biztonsági intézkedések ellenére sem lehet garantálni a civil lakosság biztonságát.

Az iraki hadszíntérről érkező hírek a katonai sikerekről véleményem szerint egyértelműen a reguláris oldalról közelíthetők meg. Ha egy terrorszervezet klasszikus katonai műveleteket hajt végre, akkor a szembenálló fél haderejének képessé kell válnia arra, hogy válaszoljon az egyes hadicselekményekre. A hadtudomány ugyanis az ilyen típusú hadviselésnél komoly tapasztalati hányadossal rendelkezik, melynek további lendületet ad, hogy a jelenlévő nagyhatalmak – hallgatólagosan – egyetértenek abban, hogy igenis be kell fejezni a Közel-Kelet ezen rendkívül elhúzódó háborúját.

Azonban az iraki – és természetesen nem elfelejtve Szíria helyzetét – háború kezdetén Irak nem rendelkezett olyan haderővel, mely tudta volna, képes lett volna alkalmazni az előzőekben felsorolt „harcászati ötöst”, vagyis az összhaderőnemi harc alapjait. De vajon miért nem?

Irak helyzete 2003-ban, a George W. Bush által indított háború óta folyamatos változásban volt, akár az iraki hadsereg szervezete, s annak szerepe. Az amerikai csapatok 2010-es, „hivatalos” kivonulása után a fegyveres hatalmat átadták a nemzeti színű hadsereg kezébe, melynek hatékonysága – s tegyük hozzá, elhivatottsága – nem állt a legmagasabb szinten. A szunnita szélsőségesek térnyerése, valamint az Iszlám Állam megjelenése mind-mind az iraki kormányzat gyenge teljesítményének, valamint a hadsereg rendkívül alacsony harcértékének (is) volt köszönhető.

² A közelmúltban újabb terrortámadást vállalt magára az IS, mely során Törökországban, az isztambuli Atatürk reptéren fegyveres támadók három bombát is felrobbantottak, mely 41 halálos áldozattal és több mint 230 sebesülttel járt. Forrás: <http://www.bbc.com/news/world-europe-36658187> (2016.06.30.)

Egyértelművé vált, hogy gyökeres változásokra lesz szükség ahhoz, hogy elejét vegyék az Iszlám Állam további térhódításának.

A 2014-es év két okból is jelentős Irak történelmét tekintve, mely események természetesen nem függetlenek egymástól. Ebben az évben kiáltotta ki Abu Bakr al-Bagdadi a terrorszervezet által uralt területeken az Iszlám Kalifátust, s ebben az évben mondott le a 2006. óta miniszterelnöki pozícióban lévő Núri al-Maliki. Akkor Haider al-Abadi vette át a kormányzást, aki azóta is Irak miniszterelnöke.

Haider al-Abadi miniszterelnökké történő kinevezése valóban új fordulatot jelentett mind társadalmi, mind katonai szempontból. Személye, az általa képviselt nézetek egy külön elemzésre is lehetőséget adhatnának, azonban kanyarodjuk vissza eredeti témánkhoz, az iraki hadsereghez.

2014-ben nyilvánvalóvá vált, hogy az iraki hadsereg – függetlenül az Egyesült Államok materiális és szellemi támogatásától – egyszerűen elvesztette a harci kedvét, emiatt pedig folyamatosan alul maradt az Iszlám Állammal történt harci cselekmények során. Változásra volt szükség, melynek sarokkövét az a három pontos „stratégia-csomag” adta, amely szintén a frissen kinevezett Haider al-Abadi nevéhez fűződött:

- **Személyzeti kérdések.** Elsőként Haider miniszterelnök lépéseket tett abba az irányba, hogy felszámolja az egyre inkább teret nyerő korrupciót a hadsereg felső vezetésében. Így eltávolította a hadvezetés rendszeréből a korrump, inkompetens, valamint politikailag „nem stabil” tiszteteket. Feloszlatta a Főparancsnoki Hivatalt (Office of the Commander in Chief), melyet elődje arra használt, hogy a saját kezében tartsa a hadsereg irányítását. Továbbá mintegy 320 tisztet fokozott le és szereltetett le az iraki hadsereg állományából. (A többségük felelősségi körzete Irak észak-nyugati területein volt, ahol a leginkább teret nyert a terrorszervezet.)
- **Anyagi kérdések.** Az újonnan kinevezett miniszterelnök további lépéseket tett a korrupció felszámolására. Alapos vizsgálatot indított a hadseregen belül az általánossá vált „szellemkatoná” tényező felkutatására és megszüntetésére. Szellemkatonáknak (ghost soldiers) nevezzük azokat a harcosokat, akiket bár kifizet a Védelmi Minisztérium, mégsem vesznek részt a küzdelmekben. Így válik lehetségessé, hogy bár papíron a hadsereg létszáma magas, valójában sokan nem veszik fel a harcot. Az iraki hadsereg is ebbe a helyzetbe került. A 2014-ben indult átvilágítás során mintegy 50 000 esetben fedeztek fel csalást, melyek felgöngyölítése szintén személyi változásokat idézett elő.

- **Vallási kérdések.** A stratégia legnehezebben megvalósítható pontja, melynek központi eleme a Nemzeti Gárda kialakításának, támogatottságának kérdése. A Gárdával kapcsolatos alapkoncepció ugyanis a következő: egyfajta hidat lenne hivatott létrehozni a mélyen megosztott társadalomban a szunniták és a többségben lévő síiták között. Feltételezések szerint ugyanis a szunniták által lakott területeken nagyobb hatékonysággal tudna működni egy olyan fegyveres szervezet, mely szintén a többséghez tartozó vallással rendelkezik. Ez nem jelentene teljes függetlenséget, mégis a lakosság jobban elfogadná, elfogadhatná, mint a túlnyomórészt síitákból álló nemzeti hadsereget.³

Haider al-Abadi hadsereget célzó három pontos stratégiája eredményesnek bizonyult, hiszen az idei év során több alkalommal is hatékonyan lépett fel az iraki hadsereg az Iszlám Állam ellen, továbbá olyan városokat is sikerült visszafoglalnia, mint Fallúdza városa, mely elsőként esett el 2014-ben a szunnita szélsőséges szervezet nyomása és az akkori iraki hadsereg inkompetenciája nyomán.

Az Iraki Fegyveres Erők (**Iraqi Armed Forces**) létszáma 64 000 fő, melyet három (plusz egy) haderőnem katonái adják: Iraki Hadsereg (szárazföldi erők: **Iraqi Army**) 54 000 fő; Iraki Haditengerészet (**Iraqi Navy**) 3000 fő, és az Iraki Légierő (**Iraqi Air Force**) csapatai, ahol a nyugvólétszám 4000 fő. Plusz egy haderőnemként jelenik meg az Iraki Légvédelmi Erők – mely sok országnál a légierőhöz tartozik – **Iraqi Air Defense**), mely mintegy 3000 főt számlál.

A fegyveres erőkön túl szükséges kiemelnünk az Irak területén jelenlévő paramilitáris, vagyis félkatonai csapatokat, melyeket alapvetően három csoportba sorolhatunk, s melyeknek az összlétszáma körülbelül 145 000 főt – a hadsereg összlétszámának több mint kétszeresét – tesz ki.

Az első csoport az Iraki Szövetségi Rendőrség (**Iraqi Federal Police**), létszáma 36 000 fő. A második a Határőrség (**Border Enforcement**), létszáma 9000 fő. Végzetül a harmadik, a különféle fegyveres milíciák (**Militias**), mely szervezetek összlétszáma körülbelül 100 000 főre tehető. (A legnépszerűbb milíciák: Kata'ib Sayyid al-Shuhada Brigade (brigád, csapat); Kata'ib Hizbullah, Imam Ali Battalions (zászlóalj))

Forrás:⁴

Azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy az Iraki Fegyveres Erők „újragondolása” csak a sikerhez vezető út egyetlen aspektusa. Látnunk kell, hogy a terrorszervezet meggyengülése a

³ The Military Balance 2016; IISS, UK, 2016. 329, 320. oldal.

⁴ The Military Balance 2016; IISS, UK, 2016. 329, 330. oldal.

katonai sikerek elsődleges indikátora. Természetesen fel lehetne itt sorolni a szíriai hadszíntér hadieseményeit, a gazdasági embargó hatásait, az IS szövetségeseinek kihátrálását a terrorszervezet mögül, valamint a nagyhatalmi ambíciók azonos mátrixban történő átmeneti egyeztetését, stb.

Mégis, véleményem szerint elismerésre méltó az a teljesítmény, melynek köszönhetően sikerült egy „fantom hadsereget” újjáalkotni és vele együtt a harci morált is javítani.

Visszakanyarodva kezdeti gondolatomhoz: tűz, manőver, csapás, megóvás, vezetés. Az iraki hadseregnek a harc alapjait kellett újra megtanítani, melynek alkalmazásával válik a csoport alakulattá, az emberek tömege pedig ütőképes hadsereggé.

Azonban az út még messze nem ért véget, sőt, csak most kezdődött el! Ugyanis, ha az előzőekben előrevetített tendencia folytatódik, akkor már egészen biztossá válik a közismert történelmi szállóige: a keleti szél még több esőt fog hozni az Iszlám Állam számára...